Atklātas lietas statuss

Lietas Nr. C69161324
C-0205-25/32
ECLI:LV:KURT:2025:0911.C69161324.6.S

Kurzemes rajona tiesa

SPRIEDUMS

Latvijas Republikas vārdā

Ventspilī, 2025.gada 11.septembrī

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese S.Eglīte,

ar sekretāri M.Rozentāli,

piedaloties prasītājas /Persona A/ pilnvarotajam pārstāvim /Persona E/ un juridiskās palīdzības sniedzējam zvērinātam advokātam Andim Raudiņam,

izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu /Persona A/ prasībā pret Saldus novada pašvaldību par kopīpašuma izbeigšanu.

Aprakstošā daļa

[1] 2023.gada 28.decembrī prasītāja /Persona A/, kuru uz pilnvaras pamata pārstāv /Persona E/, cēlusi tiesā prasību pret atbildētāju /Persona D/ par kopīpašuma izbeigšanu, ar lūgumu izbeigt kopīpašumu, pārdodot izsolē.

[1.1] Pieteikumā norādīts, ka saskaņā ar ierakstu Saldus zemesgrāmatu nodaļas Gaiķu pagasta zemesgrāmatu nodalījumā Nr./Numurs A/, kadastra numurs: /Numurs B/, īpašuma tiesības uz zemes gabalu ar kadastra apzīmējumu /Numurs B/ un uz zemes gabala atrodošos dzīvojamo māju, pagrabu, kūti un šķūni /Adrese C/, pieder prasītājai /Persona A/ un /Persona D/ katrai ½ domājamā daļa no īpašuma, pamatojoties uz 2003.gada 20.oktobra pirkuma līgumu.

[1.2] Kopīpašumam nav noteikta tā lietošanas kārtība un tas nav sadalīts reālās daļās, kā arī tas nav iespējams.

[1.3] Atbildētāja ar ģimeni lieto ne tikai savu ½ kopīpašuma domājamo daļu, bet visu kopīpašumu kā veselu, savukārt, prasītājai ir jāveic nekustamā īpašuma nodokļa maksājumi par savu ½ domājamo daļu no īpašuma.

[1.4] Uzskata, ka kopīpašuma izbeigšanas vispiemērotākais veids būtu tā pārdošana atklātā izsolē, kurā varētu piedalīties arī atbildētāja un nopirkt šo īpašumu.

[1.5] Prasītāja savu ½ domājamo daļu no kopīpašuma vēlas pārdot, bet ar tik mazu platību un tikai ½ domājamās daļas īpašuma, nav iespējama, savukārt, atbildētāja to pirkt nevēlas, bet tikai vienpersoniski lietot, kas nav godprātīga rīcība.

[1.6] Atbildētājai tika nosūtīts piedāvājums īpašuma ½ domājamās daļas iegādei, bet sūtījums tika atgriezts atpakaļ prasītājam, jo beidzis tā glabāšanas laiks.

[1.7] Prasība pamatota ar Civillikuma 1074.panta pirmo daļu, 1075.panta pirmās daļas 2.punktu, 1075.panta pirmās daļas 3.punktu un ceturto daļu.

[2] 2024.gada 29.februārī tiesa noskaidrojusi, ka atbildētāja /Persona D/ mirusi.

[3] Ar 2025.gada 15.jūlija Kurzemes rajona tiesas tiesneses S.Eglītes lēmumu civillietā ir aizstāta atbildētāja /Persona D/, personas kods /Personas kods B/, mirusi /Datums I/, ar tās tiesību pārņēmēju – Saldus novada pašvaldību, reģistrācijas numurs 90009114646.

[4] 2025.gada 31.jūlijā tiesā saņemts atbildētājas Saldus novada pašvaldības paskaidrojums, kurā norādīts, ka prasību neatzīst un tā ir noraidāma.

[4.1] Saldus novada dome 2025.gada 29.maijā pieņēma lēmumu "Par nekustamā īpašuma /Adrese C/ ½ domājamo daļu piekritību saldus novada pašvaldībai un atsavināšanu pirmpirkuma tiesīgajai personai".

Pašvaldība nekādā veidā nav aizskārusi prasītājas tiesības un intereses, bet gan tieši pretēji, ar iepriekš minētā Domes lēmuma pieņemšanu, pašvaldība ir rīkojusies ievērojot "labas ticības" principu – ir veikusi visas iespējamās darbības, lai sakārtotu īpašumtiesības un būtu iespējams izbeigt kopīpašumu, tas ir, ir piekritusi kopīpašuma izbeigšanai ar prasītāju, atsavinot to.

[4.2] Pašvaldība vērš uzmanību, ka normatīvie akti neaizliedz kopīpašniekam atsavināt savu kopīpašuma domājamo daļu. Prasītājai bija un ir visas tiesības atsavināt savu kopīpašuma domājamo daļu, ko gan viņa nav darījusi, bet gan vērsusies tiesā.

[4.3] Pašvaldība nepiekrīt prasības pieteikumā norādītajam, ka kopīpašuma izbeigšanas vispiemērotākais veids būtu tā pārdošana atklātā izsolē, kurā varētu piedalīties arī atbildētāja un nopirkt šo īpašumu. Pašvaldība rīkojas tikai un vienīgi normatīvo aktu ietvaros, un ņemot vērā to, ka īpašums nav nepieciešams pašvaldības autonomo funkciju realizēšanai, pašvaldībai nav tiesību to iegādāties īpašumā.

[4.4] Pašvaldībā saņemts /Nosaukums B/ sertificēta nekustamā īpašuma vērtētāja noteiktais pašvaldībai piederošā īpašuma ½ kopīpašuma domājamās daļas tirgus novērtējums, un tas ir 7100*euro*, par ko atbildētājs prasītājas pārstāvim nosūtījis paziņojumu par pirmpirkuma tiesību izmantošanu.

[4.5] Pašvaldība ir spiesta aizstāvēties pret celto prasību, tā kā šajā gadījumā nav secināms, ka tieši pašvaldība aizskar vai ir vainojama prasītājas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārumā, tādēļ pašvaldība uzskata, ka prasība pret pašvaldību celta nepamatoti.

Ņemot vērā minēto, pašvaldība uzskata, ka prasības apmierināšanas gadījumā pašvaldībai nebūtu jācieš Civilprocesa likuma 41., 42. un 43.pantā paredzētie izdevumi un tie būtu jāuzņemas prasītājai pašai, jo prasītāja nav pierādījusi, ka pašvaldība būtu vainojama tās tiesību aizskārumā.

[5] Prasītājas pilnvarotais pārstāvis un zvērināts advokāts tiesas sēdē lūdza prasību apmierināt. Norādīja, ka faktiski arī pašvaldība piekrīt prasībai – izbeigt kopīpašumu, jo pašvaldība nevar prasītājas daļu nopirkt, bet prasītājai, par cik viņa nedzīvo Latvijā, arī nav nepieciešams paturēt šo īpašumu, tāpēc lūdz to pārdot izsolē.

Lūdz piedzīt tiesāšanās izdevumus.

[6] Atbildētājas Saldus novada pašvaldības pārstāvis uz tiesas sēdi nav ieradies.

2025.gada 31.jūlijā tiesā iesniegtajos paskaidrojumos atbildētāja izteikusi lūgumu lietu izskatīt bez atbildētājas pārstāvja piedalīšanās tiesas sēdē.

[6.1] Tiesa atzīst atbildētājas pārstāvja neierašanos uz tiesas sēdi par attaisnojošu un uzskata, ka saskaņā ar Civilprocesa likuma 156.panta pirmās daļas nosacījumiem, lieta izskatāma pēc būtības bez atbildētājas

piedalīšanās, jo par lietas izskatīšanu lietas dalībniekiem ir paziņots likumā noteiktā kārtībā, nav konstatēti Civilprocesa likuma 209. un 210.pantā paredzētie apstākļi lietas izskatīšanas atlikšanai.

Motīvu daļa

[7] Noklausījusies prasītājas pārstāvja paskaidrojumus un izvērtējusi lietā iesniegtos pierādījumus, tiesa atzīst, ka prasība ir apmierināma.

Civilprocesa likuma 93.panta pirmā daļa noteic, ka katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība. Ievērojot Civilprocesa likuma 96.panta piekto daļu, pusei nav jāpierāda fakti, kurus šajā likumā noteiktā kārtībā nav apstrīdējusi otra puse.

Civillikuma 1067.panta pirmā daļa noteic, ka īpašuma tiesība, kas pieder uz vienu un to pašu nedalītu lietu vairākām personām nevis reālās, bet tikai domājamās daļās, tā ka sadalīts vienīgi tiesību saturs, ir kopīpašuma tiesība.

[8] Lietā nodibināts, un par to nav strīda, ka saskaņā ar ierakstu Saldus zemesgrāmatu nodaļas Gaiķu pagasta zemesgrāmatu nodalījuma Nr./Numurs A/, kadastra numurs /Numurs B/, īpašuma tiesības uz zemesgabalu ar kadastra apzīmējumu /Numurs B/ un uz zemesgabala atrodošos dzīvojamo māju, pagrabu, kūti, šķūni /Adrese C/ pieder prasītājai un piederēja atbildētājai /Persona D/, bet šobrīd /Persona D/ tiesību pārņēmējai civillietā – Saldus novada pašvaldībai.

[8.1] Tiesa atzīst, ka atbilstoši Civillikuma 1067.panta pirmās daļas nosacījumam prasītāja un atbildētāja atzīstami par nekustamā īpašuma kopīpašniekiem.

Civillikuma 1074.pants noteic, ka nevienu kopīpašnieku nevar piespiest palikt kopīpašumā, ja vien tā nodibināšanas noteikumi nerunā tam pretim; turpretim katrs kopīpašnieks var katrā laikā prasīt dalīšanu.

Savukārt Civillikuma 1075.pants noteic, ja 1074.pantā norādītā dalīšanas gadījumā kopīpašnieki nevar vienoties par tās veidu, tad tiesa, raugoties pēc dalāmā priekšmeta īpašībām un lietas apstākļiem, vai nu piespriež katram no kopīpašniekiem reālas daļas, uzliekot, kad vajadzīgs, viena daļai zināmus servitūtus par labu otra daļai, vai atdod visu lietu vienam kopīpašniekam, ar pienākumu samaksāt pārējiem viņu daļas naudā, vai noteic lietu pārdot, izdalot ieņemto naudu kopīpašnieku starpā, vai arī izšķir jautājumu ar lozi, it īpaši tad, kad jāizšķir, kam no kopīpašniekiem paturēt sev pašu lietu un kas no viņiem apmierināms ar naudu.

Normas gramatiskais tulkojums norāda uz to, ka tajā ietverts pilnvarojums tiesai pēc sava ieskata noteikt to kopīpašuma dalīšanas veidu, kas, ņemot vērā lietas apstākļus, ir vispiemērotākais un taisnīgākais (Skatīt: Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2016.gada 28.oktobra spriedums lietā Nr. SKC-0415-16).

Augstākās tiesas 2011.gada tiesu prakses apkopojumā ,,Kopīpašums", cita starpā norādīts, ka, sadalot kopīpašumu saskaņā ar Civillikuma 1075.pantu, tiesai jāpiemēro vienu no šajā pantā norādītajiem nekustamā īpašuma reālās sadalīšanas veidiem. Tiesas pienākums ir apspriest visus kopīpašnieku ierosinātos kopīpašuma sadalīšanas veidus. Ja kopīpašnieki nav vienojušies par reālu kopīpašuma sadalīšanas veidu, tiesa var izvēlēties jebkuru no sadalīšanas veidiem, kas paredzēti Civillikuma 1075.pantā. Sadalīšanas veidu tiesa izvēlas, izvērtējot kopīpašnieku savstarpējās attiecības, dalījuma iespējamību un konkrēto situāciju, kā arī izvērtējot dalāmā objekta saimniecisko nozīmi, tā īpašības un kopīpašnieku interešu pamatotību. Izpildot Civillikuma 5.panta norādi, ka gadījumā, kad lieta jāizšķir pēc tiesas ieskata, jo kopīpašnieki nav vienojušies par reālas kopīpašuma sadalīšanas veidu, tiesnesim, izvēloties vienu no Civillikuma 1075.pantā norādītajiem sadalīšanas veidiem, jāspriež pēc taisnības apziņas un vispārīgiem tiesību principiem (Civillikuma 5.pants, Senāta lietas SKC-118/2008 un SKC-15/2011).

[8.2] Tiesa atzīst, ka strīdus nekustamā īpašuma sadale reālās daļās nav iespējama, neviena no pusēm negrib paturēt īpašumu sev un par to lietā strīda nav.

Arī atbildētājs ir par kopīpašuma izbeigšanu, norādot, ka piedāvājis prasītājam pirmpirkuma tiesības.

[8.3] Ņemot vērā, ka ne prasītāja, ne atbildētājs nevēlas no otra iegādāties otru īpašuma pusi, tad cita varianta kopīpašuma izbeigšanai nav kā pārdot to izsolē, raugoties no nekustamā īpašuma īpašībām un lietas apstākļiem.

Rīkoties ar kopīpašuma priekšmetu, kā visumā, tā arī noteiktās atsevišķās daļās, drīkst tikai ar visu kopīpašnieku piekrišanu. Ja kaut viens no kopīpašniekiem kādā brīdī ir bijis pret īpašuma pārdošanu, tad īpašumu nevar pārdot.

Tiesa, ņemot vērā celtās prasības pamatu un priekšmetu, kā arī pušu paskaidrojumus un lietā konstatētos apstākļus, secina, ka kopīpašuma izbeigšana ar strīdus nekustamā īpašuma pārdošanu izsolē un iegūtās naudas sadalīšanu kopīpašnieku starpā ir piemērotākais un samērīgākais kopīpašuma izbeigšanas veids, līdz ar to prasība ir pamatota un apmierināma.

[9] Prasītājas pārstāvis lūdza piedzīt visus tiesāšanās izdevumus.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 41.panta pirmajai daļai pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus [..].

Procesuālo normu ievērošana nav pašmērķis. Katra procesuālā norma ir radīta, lai nodrošinātu kāda lietderīga mērķa sasniegšanu, un līdz ar to, piemērojot procesuālo normu, tā jāinterpretē, ņemot vērā tās mērķi.

Civilprocesa likuma 1.panta pirmā daļa noteic, ka katrai fiziskajai un juridiskajai personai ir tiesības uz savu aizskarto vai apstrīdēto civilo tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizsardzību tiesā. Atbilstoši Civilprocesa likuma 127.panta pirmajai daļai personai ir tiesības celt tiesā prasību, lai aizstāvētu savas aizskartās vai apstrīdētās civilās tiesības. Civilprasības pamatā ir prasītāja civilo tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums vai apstrīdējums, un attiecīgi persona, pret kuru celta prasība, jeb atbildētājs ir persona, kura ir aizskārusi vai apstrīdējusi prasītāja civilās tiesības vai ar likumu aizsargātās intereses. Tādējādi tiesas izdevumu atlīdzināšanas jēga un mērķis ir tiesvedības procesa izdevumu uzlikšanai tai pusei, kura ir vainojama šo izmaksu radīšanā. Atbildētājam tiesas izdevumi ir jāmaksā tad, ja viņš devis iemeslu pamatotas prasības celšanai pret sevi.

Civilprocesa likuma 41.panta pirmā daļa par tiesas izdevumu piedziņu ir iztulkojama kopsakarā ar iepriekš minētajām tiesību normām par civilās tiesvedības būtību. Proti, Civilprocesa likuma 41.panta pirmā daļa nav piemērojama gadījumos, kad persona, kura ir atbildētājas procesuālajā statusā, nav aizskārusi prasītāja tiesības vai ar likumu aizsargātās intereses un nav devusi iemeslu prasītājam prasības celšanai *(*sk.*Augstākās tiesas 2018.gada 29.janvāra spriedumu lietā Nr. SKC-48/2018 (C04057015)14.2 punktu*).

Jāņem vērā, ka Civillikuma 1074.pantā paredzēta iespēja katram kopīpašniekam pieprasīt kopīpašuma dalīšanu, it īpaši tad, ja kopīpašnieki nevar panākt vienošanos par kopējās lietas lietošanu vai rīcību ar to un šajā ziņā viņu starpā valda nesaskaņas. Savukārt atbilstoši Civillikuma 1075.pantam dalīšana var notikt, pusēm vienojoties par tās veidu vai tiesas ceļā, pamatojoties uz viena vai vairāku kopīpašnieku prasību, kas vērsta uz dalīšanas un tās veida noteikšanu ar tiesas spriedumu. Ja kopīpašnieki nevar vienoties par dalīšanas veidu, katrs kopīpašnieks ir tiesīgs celt prasību tiesā pret pārējiem kopīpašniekiem par kopīpašuma dalīšanu. Minētā prasība, kā atzīts tiesību doktrīnā, ir divpusēja (*actio duplex*), un tās mērķis ir dalīšanas jautājuma pozitīvs risinājums. Šādā prasībā visu lietas dalībnieku tiesiskais stāvoklis pēc būtības ir vienāds, kaut gan tīri procesuāli prasības cēlājs uzstājas kā prasītājs, bet pārējie kopīpašnieki – kā atbildētāji, un tiesas spriedums tiek taisīts visu kopīpašnieku interesēs. Tāpēc tiesa var piespriest (piedzīt) kādu izpildījumu par labu otrai pusei ne tikai no atbildētāja, bet arī no paša prasītāja (piemēram, tiesa var piespriest visu kopējo lietu prasītājam, piedzenot no viņa atbildētāju labā atbilstošu atlīdzību naudā), turklāt šajā ziņā nav nepieciešams, lai atbildētājs būtu cēlis pretprasību (sk. *A.Grūtups, E.Kalniņš. Civillikuma komentāri. Trešā daļa. Lietu tiesības. Īpašums. Otrais papildinātais izdevums. - Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2002, 277.- 278.lpp*.

Konkrētajā gadījumā tiesa izbeidz kopīpašuma attiecības. Kā izriet no lietas būtības, tad atbildētāja Saldus novada pašvaldība šajā lietā ir piespiedu kārtā atbildētājas tiesību pārņēmēja. Izlemjot jautājumu par tiesāšanās izdevumu piedziņu, tiesa ņem vērā lietas apstākļus, proti, konkrētajā gadījumā nav pamata atzīt, ka konkrēti atbildētāja Saldus novada pašvaldība būtu veikusi jebkādas darbības, kas aizskar prasītājas ar likumu aizsargātās tiesības vai intereses, dodot prasītājai iemeslu prasības celšanai. Tādējādi atzīstams, ka atbildētājai lietā ir formāls

statuss un nav pamata tiesas izdevumu piedziņai no atbildētājas prasītājas labā. Kā norādījis Senāts, atbildētājam ir jācieš tiesas izdevumi, ja viņš devis iemeslu pamatotas prasības celšanai. [..] Civilprocesa likuma 41.panta pirmās daļas teikumā ietvertā tiesību norma nav piemērojama gadījumos, kad persona, kura ir atbildētāja procesuālajā statusā, nav aizskārusi prasītāja tiesības vai ar likumu aizsargātās intereses un nav devusi iemeslu prasītājam prasības celšanai ().

Tāpat iepriekš ir izteikta atziņa, ka lietās par kopīpašuma izbeigšanu katram kopīpašniekam ir jāuzņemas savi tiesāšanās izdevumi (*sk. Augstākās tiesas rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKC-1060/2017 (C04459912) 3.4 punktu*).

Šādos apstākļos Civilprocesa likuma 41.panta pirmās daļas piemērošanu nevar atzīt par pamatotu.

[10] Prasītāja sākotnēji cēlusi prasību pret atbildētāju, kura jau gandrīz kā 3 gadus bija mirusi, un kurai tika sūtīti tiesas dokumenti, kādēļ lietā radās ar lietas izskatīšanu saistīti izdevumi.

Tiesas ieskatā arī pie šo izdevumu rašanās nav vainojama atbildētāja, tāpēc tie valsts labā piedzenami no pašas prasītājas, kura prasību bija cēlusi pret mirušu personu.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 39.panta otro daļu, 40.panta pirmo daļu, 42.panta pirmo daļu, 2022.gada 11.janvāra Ministru kabineta noteikumu Nr.20 “Ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu aprēķināšanas kārtība” 5., 14., 15.punktu no prasītājas valsts labā piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 9 euro.

[11] Prasītājai dodams termiņš labprātīgai sprieduma izpildei saistībā ar tiesāšanās izdevumu samaksu. (Civilprocesa likuma 204.^{1}pants).

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 1., 8., 39., 40., 42., 93., 97., 189., 190., 193.pantu, 204.^{1}pantu, 187.panta otro daļu, tiesa

nosprieda

prasību apmierināt.

Izbeigt kopīpašumu, kas ierakstīts Saldus zemesgrāmatu nodaļas Gaiķu pagasta zemesgrāmatu nodalījumā Nr./Numurs A/, kadastra numurs: /Numurs B/, nosaukums /Adrese C/, to pārdodot izsolē, nosakot, ka saņemtie naudas līdzekļi sadalāmi kopīpašnieku /Persona A/, personas kods /Personas kods A/, un Saldus novada pašvaldības, reģistrācijas Nr.90009114646, starpā proporcionāli katras piederošās domājamās daļas apmēram, proti, katrai ½ daļas.

Izbeigt /Persona A/, personas kods /Personas kods A/, un Saldus novada pašvaldības, reģistrācijas Nr.90009114646, īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu /Adrese C/, kadastra numurs: /Numurs B/, kas reģistrētas Saldus zemesgrāmatu nodaļas Gaiķu pagasta zemesgrāmatu nodalījumā Nr./Numurs A/.

Piedzīt no /Persona A/, personas kods /Personas kods A/, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 9*euro*.

Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi maksājami Tiesu administrācijas, reģistrācijas Nr.90001672316, kontā Nr.LV51TREL2190458019000, Valsts kasē, kods TRELLV22, iemaksas mērķis: 21490 (vārds, uzvārds, lietas numurs).

Maksājuma apliecinošs dokuments par ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksu valsts labā jāiesniedz Kurzemes rajona tiesā.

Noteikt prasītājai desmit dienu termiņu sprieduma labprātīgai izpildei tiesāšanās izdevumu samaksai no dienas, kad spriedums stājies spēkā.

Spriedumu var pārsūdzēt 20 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas Kurzemes apgabaltiesā, apelācijas sūdzību iesniedzot Kurzemes rajona tiesā.

Spriedums sastādīts un pieejams tiešsaistes sistēmā 2025.gada 11.septembrī.

Tiesnese S.Eglīte

Dokuments parakstīts elektroniski ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.